

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Quædam oppositiones contra prædicta. c. 6.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

& tandem in art. 5. colligit rationem boni, quæ in perfectione posita est, constare modo, specie, & ordine. Ex quibus licet modum varie videatur explicare idem S. Doctor in hanc quæst. art. 5. & 1. 1. quæst. 85. art. 4. & quæst. 11. de veritate; eodem tamen recidit, ut optime notat Caietan. in prædicto art. 5. Quousque autem modo explicetur, saltem ex S. Thoma habemus, rationem boni ex modo, specie, & ordine constare. atque ita idem esse bonitatem entis, & integritatem illius ex his omnibus perfectam. Quam doctrinam desumpsit ex August. lib. de natura boni cap. 3. 4. & 5. ubi illa tria appellat bona, non quia vnumquodque illorum sine alio rationem boni constituat, sed quia ad rationem boni simpliciter omnia conferunt, tamen si deficiente aliquo, manere possit ratio aliqua boni, ut inferius notabimus.

Horum autem trium explicationem indicat Augustinus cap. illo 3. quæ hoc pacto disponi posset, ut modus dicatur rei moderatio, hoc est, temperies, & debita commensuratio partium, vel eorum, quæ ad ipsius constitutionem conueniunt: Species vero sit, quæ res sit speciosa, quæ ad pulchritudinem refertur: Pulchritudo autem non est quæcumque bonitas, sed quæ cognitioni, aut visui placet: Ordo denique vocetur series eorum, ex quibus res constat, & ordinate constituitur. Quæ vero ratione hæc tria explicet S. Thom. habet in textu.

Ratione autem probari potest hæc opinio: quoniam si alicui rei desit quidquam ex ijs, quæ ad eius integritatem conuenire debent, ex illius defectu dicitur, & est mala; non quia alteri disconueniens sit: sic enim non diceretur absolute, sed quibusdam mala, quia nulla res est, quæ omnibus alijs disconueniens sit: ergo bonitas rei absoluta in integritate illius posita est. Hoc modo dicimus malum equum, cui deest oculus, vel aliquid aliud. Nam in iste Augustino cap. illo 4. malitia nihil est aliud, quam corruptio modi, vel speciei, vel ordinis. Pro hac nostra sententia refertur potest Heruæus quod lib. 3. quæst. 2. artic. 2. ubi docet, rationem formaliter boni aut esse perfectionem ipsam rei, aut aliquid ad perfectionem ordinatum, ut hac ratione defendat, ens & bonum reciprocari. Contingit enim aliquando rem non esse absolutam, & perfectam: quia tamen nulla est, quæ non habeat aliquid ad suam perfectionem ordinatum, ideo nulla est, quæ non habeat bonitatem.

Verum non opus erat hoc effugium excogitare, ut statim cap. sequenti patebit. Heruæus autem phrasim Augustini secutus videtur, qui, ut paulo ante dicebamus, tria illa, quibus res perficitur, nempe modum, speciem, & ordinem, appellat tria bona, aut tres bonitates; non quia vnumquodque illorum sine alio constituat bonum simpliciter, sed quia ad plenum, & absolutum esse, in quo simpliciter bonitas consistit, conueniunt: Et in hoc sensu dixit Heruæus, bonum seu bonitatem esse finem, aut aliquid ad finem ordinatum: perfectum enim, & finis reciprocantur: quare sicut bonum aut est perfectum, aut ad perfectionem ordinatum, sic etiam aut est finis, aut ad finem ordinatum.

CAPVT VI.

Quædam oppositiones contra prædictam sententiam.

Prima obiectio

Reliquum est, ut quasdam obiectiones contra prædictam sententiam diluamus, quo ma-

gis, ac magis perspicua reddatur. Prima est, quia ex prædicta doctrina videtur sequi, ens, & bonum non reciprocari, siquidem non omne ens integrum est, neque habet omnia ad sui perfectionem necessaria: quocirca & aliqua entia mala erunt: in quo Manichæo consentire videremur, qui docuit aliquas substantias malas esse.

Ut huic obiectioni occurramus, notandum est primum, Manichæum non solum docuisse aliquam substantiam, seu naturam, quod idem est, ut ostendimus 1. 2. quæst. 71. artic. 6. esse malam, verum etiam substantialiter esse malam, quatenus talis natura, & substantia est, ratione propriæ entitatis, ut constat ex Augustino lib. 2. de moribus Manichæorum a cap. 1. vsque ad 8. & lib. de natura boni cap. 16. Quare solum contra Manichæum contendit Augustinus in illis duobus locis, & alibi sæpenumero, monstrare nullam naturam quatenus natura, & ens est, esse malam. Concedit tamen aperte in eo lib. de natura boni cap. 4. aliquam naturam, seu substantiam esse malam, quando scilicet corrupta est. Corruptam vero appellat, non quæ omnino iam non est, sed quæ aliquam sui diminutionem patitur: ex quo inferat, aliquam naturam malam, quæ ex suo genere excellentior est, meliorem esse bona alterius generis; ut aurum corruptum ex parte, & imperfectum, perfectius, & melius est argento bono, & perfecto. Subdit autem cap. 5. hæc verba: *Corruptio autem si omnem modum, omnem speciem, omnem ordinem rebus corruptibilibus auferat, nulla natura remanebit.* Malam igitur naturam inquit esse non omnino, sed ex parte corruptam.

Deinde obseruandum est, rem multis modis perfici posse, & bonam esse. Primo essentialiter, ut hominem corpore & anima rationali. Secundo substantialiter, partibus videlicet ad integritatem substantiæ ipsius spectantibus, ut membris. Tertio accidentarie, facultatibus nimirum, quibus ad operandum sit potens, operationibus item immanentibus, & alijs accidentibus, quibus bona ipsius habitudo constat. Cum vero malitia opposita nihil aliud sit, quam priuatio, vel corruptio integritatis, toridem modis in rebus malitiam reperiri necesse est.

Primo igitur malitia est rei alicuius completa corruptio: Et hoc modo cum res ipsa, & substantia non superat, cui talis malitia, aut priuatio inest, nulla res potest esse mala: quo fit, ut omnis res, eo quod est, bona sit, natura scilicet & essentialia sua, cui nunquam deesse possunt, quæ necessaria sunt ad illius essentialem constitutionem, si ipsa permaneat. Ideoque August. lib. illo de natura boni cap. 16. Ita scribit: *Non ergo mala est, in quantum natura est illa natura, sed cuiusque natura non est malum, nisi minus bono, quod si in mundo absumeretur, sicut nullum bonum, ita nulla natura relinqueretur.* Secundo malum contingit in ipsa substantia ex defectu alicuius membri, aut partis integrantes. Tertio ex priuatione alicuius qualitatis, aut operationis, quæ ad rectam ipsius constitutionem pertinet, & utroque modo, secundo videlicet, & tertio, multe substantiæ, & nature sunt malæ. Atque id voluit August. lib. de natura boni cap. illo 4. cum concedit, aliquam naturam, seu substantiam esse malam. Patet igitur ens, & bonum reciprocari: quia omne ens, eo ipso quod est, bonitatem habet essentialem.

Deinde

Secunda co-
luta.

Deinde obijcere potest aliquis hoc modo. Si bonitas est perfectio alicuius rei, & integritas ex pluribus constans, nec Deo, nec reb. simplicibus convenire poterit: siquidem ad ipsam esse perficiendum plura non conveniunt, sed sicut seipsis sunt, ita seipsis perficiuntur, idem igitur erit ipsarum entitas, seu natura & bonitas: & in universum etiam si loquamur de bonitate, quæ consequitur & comitatur essentiam, siue in rebus simplicibus, siue etiam in compositis, bonitas ab entitate distinguere nequit: bonitas enim confurgit ex conuentu partium essentialium, veluti materiae, & forme, sine quibus neque essentia esse, neque considerari potest. Idem igitur erit bonitas hoc modo, atque ipsa essentia rei, ita vt solo nomine differant, & reciprocetur non denominatiue, sed essentialiter, iuxta ea, quæ diximus primo capite huius disputat. Quare bonitas tanquam passio entis assignari non poterit.

18

Secunda.

Respondeo primum hoc argumento solum probari, bonitatem, quæ consequitur essentiam entis, ex natura rei non distinguere ab essentia ipsius: nihil tamen obstat, nostro modo intelligendi distinguere. Alio namque modo rem aliquam concipimus sub conceptu entis confuse, non considerando, an ex alijs constet, & perficiatur, vel habeat omnia, quæ ipsam integrent, & consumment: quo pacto solum rem ipsam, essentiamque concipimus secundum rationem entis. Alio vero modo rem intelligimus distincte, considerantes eam alijs quibus constare, & ex ijs, quibus constituitur, ei nihil deesse: tunc autem ipsam non solum vt naturam, sed etiam vt integram, & bonam consideramus: & quantum intellectus non affirmet rem aliquam essentialiter posse subsistere sine integritate partium essentialium, potest tamen rem confuse considerare non attendens ad illius integritatem, quæ ex partibus essentialibus conflatur. Id quod satis superque est, vt ratio entis, & boni, intellectu nostro distinguatur, quod videlicet vnum possit sine alio cogitari.

Nicetas,
Pellus.

19

Hæc tamen, quæ diximus, intelligenda sunt de bonitate, quæ proxime consequitur rerum essentiam. Alia namque bonitas, quæ ex partibus integranibus, aut accidentibus constat, distinguitur a re ipsa, atque ab ea separari potest: ideoque Gregorius Nazianzenus oratione 38. atque Nicetas commentator illius, in illa verba: *Immensus igitur, & Psellus cum eodem Niceta, in oratione 42. in illa verba: Immensus igitur, &c.* dixerunt Dei simplicitatem non esse illius naturam, sicut neque compositorum natura est ipsa compositio. Addunt vero Nicetas, & Psellus, aliud esse naturam Dei, aliud simplicitatem, quæ circa naturam consideratur, & ipsam circumstat: quod sane dixerunt propter solam distinctionem rationis nostræ. Si ergo ita simplicitas, & compositio cum re simplici seu composita comparantur, eodem quoque modo integritas rei cum re ipsa conferri debet. Argumentum igitur non probat in universum ens, & bonum nulla ratione distinguere.

Explicatur
magis sim-
plicitas.

Deinde dico rebus simplicibus convenire posse rationem boni, non tanquam aliquid distinctum ex natura rei ab eorum essentia, sed solo intellectu nostro: nam utroque modo proxime explicato eas considerare possumus. Neque obstat quidquam earum simplicitas, quo minus quasi ex pluribus perfectas eas concipiamus. Sicut enim ap-

Vesquez in 1. part. Tomus I.

prehendimus in ipsis plures rationes intellectui nostro distinctas, ita quoque ipsas tanquam integras ex omnibus spectantibus ad ipsarum entitatem cogitare possumus instar earum, quæ ex pluribus realiter distinctis constituuntur. Ex quibus etiam colligere licet, ens, & bonum non essentialiter reciprocari, sed denominatiue, iuxta notata in 1. cap. In quo mihi probatur Durandi sententia ibidem relata, cuius oppositum putauit Heraeus docens posse bonum conuerti cum ente essentialiter, & tunc esse quid abstractum ab absoluto, & relatiuo.

CAPVT VII.

Corollaria precedentis doctrine.

Verum rogabit aliquis, vtrum ratio bonitatis sit absoluta, an respectiua, vel ab vtraque abstracta. Respondeo ex superiori doctrina; bonitatem hoc modo esse relationem, non quidem conuenientiæ vnius rei cum altera, vt putauit Durandus, sed integritatis ex pluribus. Conuentus enim omnium absque defectu ad alicuius rei constitutionem relate significatur: hæc autem relatio non est ad ipsam essentiam tanquam alicuius rei conuenientiæ, sed est inter ea, quæ ad integritatem conueniunt: ipsam quoque essentiam quodammodo respicit tanquam ex eis consummatam, & perfectam. Vtrum autem hæc relatio sit rationis tantum: an realis, non curo: certum tamen est, in rebus simplicibus esse solum rationis: nam conuentus eorum, quæ sola ratione distinguuntur, non potest esse realis, vt patet. Quare si hæc bonitas esset relatio realis, in rebus tantum compositis esse posset. Duæ vero rationes, quæ contra hanc doctrinam pugnare videntur, nullius ponderis sunt.

Bonitas est
relatio inte-
gritatis est.

Heraeus sic arguit: nulla relatio habet perfectionem, sed indistincta est perfectio, & imperfectio: Ergo bonitas rei non potest esse formaliter relatio, siquidem bonitas rei est eius perfectio. Respondeo, perfectio alicuius duobus modis dicitur: primum, integritas alicuius rei, deinde id quod ad illius integritatem pertinet. Quævis igitur relatio vt quibusdam placet, non sit perfectio posteriori modo, quod tamen saluum esse monstrabimus disputat. nihil tamen obstat, quo minus perfectio priori modo sit formaliter relatio: idem enim est perfectum, atque omnibus numeris absolutum, quod sine respectu aliquo intelligi non potest.

Heraeus.
Tertia ob-
iectio.

Solutio.

21

Alter ratio recentiorum est huiusmodi: si bonitas est relatio realis, vel illa est bona, vel non: si non est bona, ergo bonum non conuertitur cum ente: si vero est bona, ergo alia relatione bona, & sic in infinitum. Respondeo primum, non omnem bonitatem esse relationem realem, vt ostensum est, sed aliquam esse rationis, ac proinde non erit processus in infinitum. Deinde dico, bonum ita reciprocari cum ente etiam relatio, vt tamen cum eo solo ente, quod intelligitur ad modum subiecti recipientis perfectionem, conuertatur, non autem cum ipsamet entis perfectione.

Quarto ob-
iectio.

Respondetur.

Ceterum, vt finem imponamus huic disputati, id quod præcipue ad nostrum spectat institutum ex dictis inferamus. Deum videlicet esse bonum, immo summe bonum, hoc genere bonitatis, quæ constituitur veluti passio entis. Est enim integer, & perfectus in suo esse, vt nihil ei deesse possit, siue ex ijs, quæ ad essentiam, siue a l perfo-

Deum quo-
modo bonum
sit hoc quæ-
re bonitatis.